

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ТРЕНІНГ ПСИХОЛОГІЇ СПІЛКУВАННЯ”
(для бакалаврів)

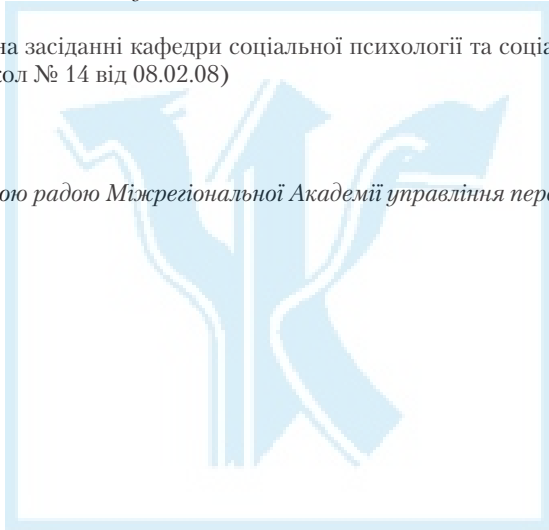
МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено старшим викладачем кафедри соціальної психології та соціальної педагогіки *С. Є. Солодчук*

Затверджено на засіданні кафедри соціальної психології та соціальної педагогіки (протокол № 14 від 08.02.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Солодчук С. Є. Навчальна програма дисципліни “Тренінг психології спілкування (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Тренінг психології спілкування”, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соціально-психологічний тренінг — прикладний розділ соціальної психології, це сукупність групових методів формування умінь та навичок самопізнання, спілкування та взаємодії людей у групі.

Актуальність практичного і теоретичного засвоєння соціально-психологічного тренінгу диктується зростаючою потребою компетентного спілкування у всіх сферах життєдіяльності людини.

Метою курсу “Тренінг психології спілкування” є розвиток і підвищення компетентності особистості у спілкуванні. Курс розроблено для студентів, професія яких передбачає активне спілкування, а комунікативна компетентність є частиною професійної компетентності (професії типу “людина-людина”).

Мета тренінгу конкретизується у наступних завданнях:

- набуття знань у галузі психології спілкування;
- формування вмінь і навичок спілкування;
- корекція, формування та розвиток установок, необхідних для успішного спілкування;
- розвиток здібностей адекватно і повно сприймати та оцінювати себе й інших людей, а також стосунків, що складаються між людьми;
- набуття вмінь розробляти тренінгові програми і проводити тренінгові заняття.

Робота над засвоєнням курсу передбачає поєднання теоретичного матеріалу з набуттям студентами особистісного досвіду роботи в тренінговій групі.

Засвоєння курсу “Тренінг психології спілкування” допоможе студентам набутти комунікативної компетентності та оволодіти вмінням підготовки та проведення тренінгу спілкування.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ТРЕНІНГ ПСИХОЛОГІЇ СПІЛКУВАННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Розвиток компетентності в спілкуванні засобами соціально-психологічного тренінгу
1	Теорія соціально-психологічного тренінгу
2	Поняття про комунікативну компетентність та її структуру
3	Розвиток компетентності в спілкуванні засобами соціально-психологічного тренінгу
	Змістовий модуль II. Психологічний аналіз спілкування
4	Поняття про спілкування та його структуру
5	Комунікативна сторона спілкування
6	Інтерактивна сторона спілкування
7	Перцептивна сторона спілкування
	Змістовий модуль III. Практикум проведення тренінгу
8	Тренінг партнерського спілкування
9	Тренінг сенситивності
10	Тренінг ділового спілкування
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ТРЕНІНГ ПСИХОЛОГІЇ СПІЛКУВАННЯ”

Змістовий модуль I. Соціально-психологічний тренінг як форма розвитку компетентності в спілкуванні

Тема 1. Теорія соціально-психологічного тренінгу

Соціально-психологічний тренінг як різновид групової психологічної роботи. Цілі й завдання соціально-психологічного тренінгу.

Принципи організації групової роботи (принцип активності учасників; принцип творчої позиції учасників; принцип об'єктивізації поведінки; принцип оптимізації пізнавальних процесів; принцип партнерського спілкування).

Структура тренінгу: вступна частина (вступ, знайомство, правила, очікування), основна частина (оцінка рівня поінформованості про проблему, актуалізація проблеми, пошук шляхів розв'язання проблеми, розвиток практичних навичок), завершальна частина (рефлексія та ритуал прощання).

Основні форми групової роботи: міні-лекції, групові дискусії, мозкові штурми, рольові ігри тощо. Вимоги до їх застосування.

Комплектування груп СПТ. Загальні принципи відбору: чисельність групи; вік, статус, стать, освіта, професія, національна приналежність, регіональний склад та особистісні особливості учасників; взаємостосунки учасників до групи.

Вимоги до ведучого групи СПТ і його підготовка.

Література [1–4; 6; 7; 9–11; 13–16; 20; 25–28; 39–41; 43; 45; 47]

Тема 2. Поняття про комунікативну компетентність та її структуру

Поняття комунікативної компетентності. Компетентність у здійсненні перцептивної, комунікативної та інтерактивної функцій спілкування; компетентність у реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з партнерами по спілкуванню. Структура комунікативної компетентності: пізнавальний компонент (знання про сутність, структуру, функції та особливості спілкування), поведінковий компонент (комунікативні уміння; культура мовлення; експресивні уміння; перцептивно-рефлексивні уміння), емоційний компонент (гуманістична установка на спілкування, інтерес до іншої людини, готовність до діалогічної взаємодії; розвинуті емпатія та рефлексія; високий рівень ідентифікації; позитивна Я-концепція; адекватні психоемоційні стани).

Визначальне значення комунікативної компетентності для професій типу “людина-людина”.

Література [17; 19; 20; 23; 36; 37; 42; 50]

Тема 3. Розвиток компетентності в спілкуванні засобами соціально-психологічного тренінгу

Компетентність у спілкуванні і її розвиток за допомогою соціально-психологічного тренінгу. Елементи тренінгу спілкування (комунікативні, інтерактивні, перцептивні).

Різноманіття форм тренінгу: тренінг партнерського спілкування, тренінг сенситивності, тренінг ділового спілкування, тренінг спілкування в багаточисленній групі. Тренінги підвищення загальної життєвої компетентності: а) тренінги оформлення зворотного зв'язку (тренінг на розвиток активного слухання; тренінг на розвиток знання невербальних засобів спілкування); б) рольові тренінги (тренінг спілкування в різних ситуаціях; тренінг розв'язування конфліктів).

Література [1; 2; 5; 8; 19; 20; 23; 24; 30; 31; 34; 36–38; 44; 48–50]

Змістовий модуль II. Психологічний аналіз спілкування

Тема 4. Поняття про спілкування та його структуру

Поняття про спілкування.

Спілкування як необхідна умова життєдіяльності людей.

Взаємозв'язок спілкування та діяльності. Спілкування як необхідна сторона діяльності. Спілкування як самостійний вид діяльності.

Поняття про структуру спілкування. Основні сторони процесу спілкування: а) комунікативна сторона (як обмін інформацією між сторонами, що спілкуються); б) інтерактивна сторона (організація взаємодії між учасниками спілкування); в) перцептивна сторона (сприйняття та взаєморозуміння один одного). Взаємодія та доповнення основних сторін спілкування.

Види спілкування. Монологічне й діалогічне спілкування. Різновиди монологічного спілкування: імперативне й маніпулятивне. Принципи діалогічного спілкування.

Форми спілкування: бесіда, наради, переговори, публічна промова.

Література [2; 12; 17–20; 23; 24; 32; 42; 46; 50]

Тема 5. Комунікативна сторона спілкування

Спілкування як обмін інформацією (уявленнями, ідеями, інтересами, настроями, почуттями, установками тощо).

Специфіка обміну інформації між людьми: а) активність учасників комунікації; б) вплив учасників комунікації один на одного (зміна типу стосунків, поведінки в результаті комунікації); в) наявність єдиної системи кодування; г) виникнення комунікативних бар'єрів.

Поняття про комунікативні бар'єри. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення комунікативних бар'єрів. Основні умови подолання та попередження комунікативних бар'єрів.

Вербальна комунікація. Говоріння та слухання як основні компоненти вербальної комунікації. Зворотний зв'язок як засіб індивідуального розвитку. Умови здійснення зворотного зв'язку. Активне слухання та його рівні. Рефлексивне й нерефлексивне слухання.

Невербальна комунікація. Основні форми невербальної комунікації: кінесіка (жести, міміка, пантоміміка), паралінгвістика (якість голосу, діапазон, тональність), проксеміка (просторова та часова організація спілкування). Основні функції невербальної комунікації (посилення дії вербальної комунікації, допомога у виявленні намірів учасників комунікації тощо).

Взаємодія вербальної та невербальної комунікації.

Література [1; 2; 8; 12; 17–20; 22–24; 31; 32; 36; 42; 46; 50]

Тема 6. Інтерактивна сторона спілкування

Спілкування як взаємодія. Відмінності між комунікацією (обмін інформацією) та взаємодією (обмін діями). Різні підходи до описання структури взаємодії.

Основні типи взаємодії: співробітництво і суперництво.

Конфліктна взаємодія. Основні стратегії поведінки в конфлікті: уникнення, пристосування, суперництво, компроміс, співробітництво. Технологія управління конфліктами. Асертивність як впевнений вияв думок і почуттів.

Взаємодія як організація спільної діяльності. Основні форми організації спільної діяльності: а) спільно-індивідуальна діяльність (кожен учасник виконує свою частину спільної роботи незалежно один від одного); б) спільно-послідовна діяльність (спільне завдання виконується послідовно кожним учасником); в) спільно-взаємодіюча діяльність (кожний учасник при виконанні спільного завдання взаємодіє з рештою учасників).

Особливості взаємодії при різних типах спільної діяльності. Спільне прийняття рішення як важлива характеристика ситуації взаємодії.

Література [2; 8; 12; 17–20; 23; 24; 31; 32; 36; 42; 46; 50]

Тема 7. Перцептивна сторона спілкування

Спілкування як сприйняття людьми один одного. Основні складові сприйняття іншої людини: а) сприйняття її зовнішніх ознак; б) їх співвіднесення з особистісними характеристиками суб'єкта, який сприймає; в) інтерпретація на цій основі вчинків іншої людини.

Основні механізми пізнання та розуміння у процесі спілкування: ідентифікація, емпатія, рефлексія. Взаємозв'язок ідентифікації, емпатії та рефлексії.

Інтерпретація поведінки іншої людини як складова частина сприйняття. Роль атрибутів в міжособистісній перцепції. Каузальна атрибуція як механізм приписування.

Аналіз процесу міжособистісного сприйняття. Ефекти: “ореола”, першості та новизни; стереотипізації. Проблема точності міжособистісної перцепції.

Атракція як соціально-психологічний феномен. Фактори, що впливають на виникнення атракції; подібність характеристик суб'єкта та об'єкта сприйняття; близькість спілкування, частота зустрічей тощо.

Література [2; 8; 12; 17–20; 22; 24; 30; 32; 33; 36; 42; 44; 46; 50]

Змістовий модуль III. Практикум проведення тренінгу

Тема 8. Тренінг партнерського спілкування

Поняття партнерського спілкування.

Мета та завдання тренінгу партнерського спілкування: формування в учасників тренінгу умінь і навичок спілкування, а також установок, необхідних для успішного спілкування (визнання цінності особистості іншої людини, орієнтація на взаєморозуміння у процесі спілкування, прийняття до уваги інтересів партнера) (Захаров В. П., Хрящева Н. Ю., 1989).

Приблизна схема і сценарій проведення тренінгу. Вправи, спрямовані на розвиток навичок партнерського спілкування.

Література [2; 8; 10; 19–21; 33; 36; 40; 49; 50]

Тема 9. Тренінг сенситивності

Поняття сенситивності. Компоненти сенситивності: спостережна сенситивність, теоретична сенситивність, номотетична сенситивність, ідеографічна сенситивність.

Мета та завдання сенситивного тренінгу: розвиток компетентності у спілкуванні; розвиток активної соціально-психологічної позиції учасників; підвищення психологічної культури; розвиток соціально-перцептивної компетентності; придбання учасниками групи узагальнених діагностичних знань і вмінь; розвиток самопізнання за рахунок зниження бар'єрів психологічного захисту й усунення нещирості на особистому рівні (Петровська Л. А., 1982).

Приблизна схема й сценарій проведення тренінгу. Вправи, спрямовані на розвиток навичок сенситивності.

Література [2; 15; 19; 20; 21; 30; 33; 40; 44; 50]

Тема 10. Тренінг ділового спілкування

Поняття ділового спілкування. Особливості ділового спілкування (цілеспрямованість, регламентованість, відповідальність). Види ділового спілкування: представницьке, пізнавальне, переконувальне, експресивне, сугестивне, ритуальне. Управлінське спілкування як особливий вид ділового спілкування.

Мета і завдання тренінгу ділового спілкування: підвищення ефективності взаємодії з діловими партнерами; освоєння концепції комунікативної компетентності у партнерській взаємодії, відпрацювання навичок встановлення контакту, навичок активного слухання, технік зниження емоційної напруги (Сидоренко О. В., 2003).

Приблизна схема й сценарій проведення тренінгу. Вправи, спрямовані на розвиток навичок ділового спілкування.

Література [5; 15; 17; 18; 21; 23; 24 27; 31; 36; 40; 46; 49]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття та структура спілкування.
2. Характеристика видів спілкування.
3. Особливості спілкування за умови здійснення діяльності та як особливого виду спілкування.
4. Характеристика комунікативної сторони спілкування.
5. Характеристика перцептивної сторони спілкування.
6. Характеристика інтерактивної сторони спілкування.

7. Відмінності обміну інформацією між людьми від обміну інформації в технічних системах.
8. Роль вербальних засобів спілкування.
9. Роль невербальних засобів спілкування.
10. Взаємодія вербальних та невербальних засобів спілкування.
11. Характеристика діалогічного спілкування.
12. Характеристика монологічного спілкування.
13. Роль ідентифікації, емпатії та рефлексії у процесі спілкування.
14. Основні умови попередження та подолання комунікативних бар'єрів.
15. Кооперація та конкуренція як основні типи взаємодії.
16. Роль атракції у міжособистісній взаємодії.
17. Основні комунікативні техніки.
18. Стратегії поведінки у конфлікті.
19. Можливості розв'язання конфлікту.
20. Характеристика стереотипізації як ефекту міжособистісного сприйняття.
21. Феномен атрибуції у міжособистісному сприйнятті.
22. Умови, що визначають фундаментальну помилку каузальної атрибуції.
23. Розвиток перцептивних здібностей за допомогою тренінгу.
24. Соціально-психологічний тренінг як активний метод навчання.
25. Групова дискусія як форма роботи у соціально-психологічному тренінгу.
26. Рольові ігри як форма роботи у соціально-психологічному тренінгу.
27. Основні параметри комунікативної компетентності.
28. Розвиток комунікативної компетентності засобами соціально-психологічного тренінгу.
29. Феномен толерантності в комунікативній компетентності.
30. Основні ознаки асертивної поведінки.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Соціально-психологічний тренінг як активний метод навчання.
2. Цілі та завдання соціально-психологічного тренінгу.
3. Принципи роботи СПТ.
4. Структура тренінгу.
5. Компоненти вступної частини тренінгу.
6. Компоненти основної частини тренінгу.

7. Компоненти завершальної частини тренінгу.
8. Основні форми групової роботи.
9. Групова дискусія як форма роботи у СПТ.
10. Вимоги до проведення групової дискусії.
11. Рольові ігри як форма роботи у СПТ.
12. Вимоги до проведення рольових ігор.
13. Комплектування груп СПТ.
14. Вимоги до тренера груп СПТ.
15. Спілкування як умова здійснення діяльності та як самостійний вид діяльності.
16. Сутність процесу афіляції.
17. Поняття спілкування.
18. Види спілкування.
19. Діалогічне спілкування.
20. Монологічне спілкування.
21. Маніпулятивне спілкування як вид монологічного спілкування.
22. Імперативне спілкування як вид монологічного спілкування.
23. Ділове спілкування.
24. Види ділового спілкування.
25. Форми спілкування
26. Структура спілкування.
27. Поняття про комунікативну сторону спілкування.
28. Психологічні особливості комунікативних бар'єрів.
29. Причини виникнення комунікативних бар'єрів.
30. Умови попередження комунікативних бар'єрів.
31. Умови подолання комунікативних бар'єрів.
32. Вербальні засоби спілкування.
33. Поняття про мову як універсальний засіб комунікації.
34. Говоріння як компонент вербальної комунікації.
35. Слухання як компонент вербальної комунікації.
36. Зворотний зв'язок як засіб індивідуального розвитку.
37. Активне слухання та його рівні.
38. Невербальні засоби спілкування.
39. Роль жестів, міміки, пантоміміки у процесі спілкування.
40. Вплив тональності та діапазону голосу на успішність спілкування.
41. Особливості просторової та часової організації спілкування.
42. Взаємодія вербальних та невербальних засобів спілкування.
43. Поняття про інтерактивну сторону спілкування.
44. Взаємодія як контакт між людьми.

45. Взаємодія як організація спільної діяльності.
46. Співробітництво й суперництво як основні типи взаємодії.
47. Атракція у міжособистісній взаємодії.
48. Конфліктна взаємодія.
49. Характеристика деструктивних і конструктивних конфліктів.
50. Стадії розвитку конфлікту, їх зміст.
51. Можливості розв'язання конфлікту.
52. Поняття асертивності.
53. Зміст феномену толерантності.
54. Поняття про перцептивну сторону спілкування.
55. Механізми сприйняття та розуміння у процесі спілкування.
56. Роль емпатії у процесі спілкування.
57. Значення ідентифікації у процесі спілкування.
58. Місце рефлексії у процесі спілкування.
59. Роль атрибуції в міжособистісній перцепції.
60. Сутність стереотипізації як ефекту міжособистісного сприйняття.
61. Сутність “ефекту ореолу”, фактори, що впливають на цей ефект.
62. Ефекти першості та новизни, їх суть.
63. Зміст каузальної атрибуції.
64. Фундаментальна помилка каузальної атрибуції.
65. Комунікативна компетентність.
66. Структура комунікативної компетентності.
67. Компетентність у спілкуванні й професійна діяльність.
68. Розвиток комунікативної компетентності засобами соціально-психологічного тренінгу.
69. Цілі та завдання тренінгу партнерського спілкування.
70. Особливості тренінгу партнерського спілкування.
71. Цілі та завдання тренінгу сенситивності.
72. Особливості тренінгу сенситивності.
73. Цілі та завдання тренінгу ділового спілкування.
74. Особливості тренінгу ділового спілкування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Авдеева І. М.* Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи: Навч. посіб. — К.: Професіонал, 2007. — 304 с.
2. *Амеліна С. М.* Тренінги з розвитку умінь та навичок діалогового спілкування: Посібник. — Д.: Пороги, 2005. — 73 с.

3. *Бакли Р.* Теория и практика тренинга. — СПб.: Питер, 2002. — 352 с. — (Эффективный тренинг).
4. *Большаков В. Ю.* Психологический тренинг. — СПб., 1996.
5. *Васильев Н. Н.* Тренинг профессиональных коммуникаций в психологической практике. — СПб.: Речь, 2005. — 283 с.
6. *Вачков И. В.* Основы технологии группового тренинга. — М., 1999.
7. *Горбушина О.* Психологический тренинг. Секреты поведения. — СПб.: Питер, 2007. — 176 с.
8. *Джонсон Д. В.* Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування. — К.: КМ Академія, 2003. — 288 с.
9. *Зайцева Т. В.* Теория психологического тренинга: психологический тренинг как инструментальное действие. — СПб.: Речь, М.: Смысл, 2002
10. *Захаров В. П., Хрящева Н. Ю.* Социально-психологический тренинг: Учеб. пособие. — Л., 1989.
11. *Игра в тренинге. Возможности игрового взаимодействия* / Ред. Е. А. Леванова. — СПб.: Питер, 2007. — 208 с.
12. *Корнев М. Н., Коваленко А. Б.* Соціальна психологія. — К., 1995. — 304 с.
13. *Ли Д.* Практика группового тренинга. — СПб.: Питер, 2001. — 224 с.
14. *Ментс М.* Эффективное использование ролевых игр в тренинге. — СПб.: Питер, 2001. — 208 с.
15. *Мілютіна К. Л.* Теорія та практика психологічного тренінгу: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004. — 192 с.
16. *Мороз Л.* Основы професійно-психологічного тренінгу: У запитаннях та відповідях: Навч. посіб. — К.: Паливода, 2004. — 130 с.
17. *Опалюк О. М., Сербалюк Ю. В.* Культура спілкування. Психологічні основи професійного спілкування: Навч.-метод. посіб. — Кам'янець-Подільський, 2004. — 192 с.
18. *Орбан-Лембрик Л. Е.* Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн. 1: Соціальна психологія особистості і спілкування. — К.: Либідь, 2004. — 576 с.
19. *Петровская Л. А.* Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг. — М., 1989. — 216 с.
20. *Петрушин С. В.* Психологический тренинг в многочисленной группе (методика развития компетентности в общении в группах от 40 до 100 человек). — М.: Академический проект, 2000. — 256 с.

21. *Психогимнастика* в тренинге / Под ред. Н. Ю. Хрящевой. — СПб.: Речь; Ин-т тренинга, 2004. — 256 с.
22. *Рассел Т.* Навыки эффективной обратной связи. — СПб.: Питер, 2002. — 176 с. — (Эффективный тренинг).
23. *Сидоренко Е. В.* Тренинг коммуникативной компетентности в деловом взаимодействии. — СПб.: Речь, 2003. — 208 с.
24. *Соснин В. А., Лунев П. А.* Учимся общению: взаимопонимание, взаимодействие, переговоры, тренинг. — М., 1993.
25. *Социально-психологический тренинг:* Метод. указ. — СПб., 1997.
26. *Торн К.* Тренинг: Настольная книга тренера. — СПб.: Питер, 2001. — 208 с.
27. *Турнер Д.* Ролевые игры. — СПб.: Питер, 2002. — 352 с. — (Эффективный тренинг).
28. *Фопель К.* Технология ведения тренинга. Теория и практика. — М.: Генезис, 2007. — 267 с.
29. *Цзен Н. В.* Психотренинг: игры и упражнения. — М.: Класс, 1999. — 272 с.

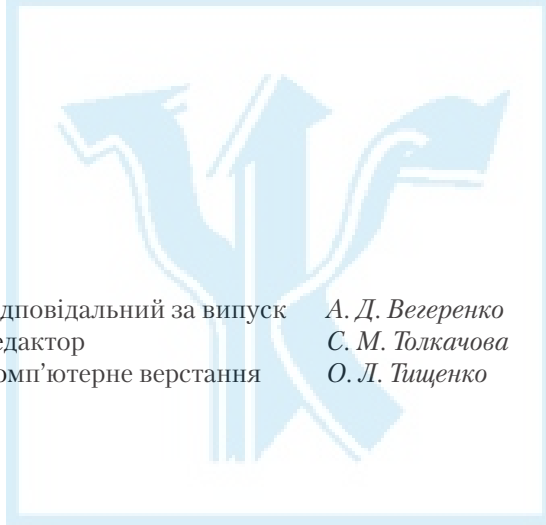
Додаткова

30. *Барна М. В.* Програма соціально-психологічного тренінгу з розвитку емпатійності майбутніх практичних психологів // Практична психологія та соціальна робота. — 2006. — № 12. — С. 50–66.
31. *Бекоева Д. Д.* Тренинг, как фактор эффективной коммуникации // Управление персоналом. — 2004. — № 20. — С. 40–43.
32. *Бодаев А. А.* Психология общения. — М.: Воронеж, 1996. — 256 с.
33. *Бурнард Ф.* Тренинг навыков консультирования. — СПб.: Питер, 2002. — 256 с. — (Эффективный тренинг).
34. *Гірник А. М., Шпалерчук І. Н.* Тренінг комунікативних умінь: Метод. матеріали // Практична психологія та соціальна робота. — 2001. — № 1, 2. — С. 21–24, С. 11–16.
35. *Джексон П.* Импровизация в тренинге. — СПб.: Питер, 2002. — 256 с.
36. *Жуков Ю. М., Петровская Л. А., Растяников П. В.* Диагностика и развитие компетенции в общении. — М., 1990.
37. *Завітиченко Н. Б.* Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти: Автореф. ... дис. канд... психол. наук. — К., 2003.

38. *Избуцкая Н. В.* Тренинг профессиональной коммуникации социальных педагогов и социальных работников // Практична психологія та соціальна робота. — 2007. — № 3. — С. 51–55.
39. *Мороз Л. І.* Психологічний тренінг: до питання валідності та надійності психотехнічних вправ // Практична психологія та соціальна робота. — 2003. — №8. — С. 68–71.
40. *Мороз Л. І.* Теоретичне та прикладне обґрунтування алгоритму складання програми тренінгу професійно-психологічного спрямування // Практична психологія та соціальна робота. — 2006. — № 3. — С. 7–11.
41. *Москаленко А.* Процедура оцінювання ефективності психологічного тренінгу // Соціальна психологія. — 2006. — № 5. — С. 185–191.
42. *Москаленко В. В.* Соціальна психологія: Підручник. — К.: Центр навч. л-ри, 2005. — 624 с.
43. *Натаров В. И.* Методические рекомендации по ведению групп социального-психологического тренинга как активного метода обучения // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. — 1997. — № 3, 4 — С. 3–14, 3–16.
44. *Петровская Л. А.* Тренинг сензитивности как школа рефлексии // Психологические условия социального взаимодействия / Под ред. Х. Миккина, Ю. Орн. — Таллинн: Изд-во ТГУ, 1983. — С. 47–59.
45. *Рэйс Ф.* 500 лучших советов тренеру. — СПб.: Питер, 2001. — 128 с. — (Эффективный тренинг).
46. *Семиченко В. А.* Психологія спілкування. — К., 1998. — 152 с.
47. *Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді / Г. М. Бевз, О. П. Главник.* — К.: Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, 2005. — 172 с.
48. *Тіунова О. В.* Соціально-психологічний тренінг як засіб формування навичок асертивної поведінки у старшокласників // Практична психологія та соціальна робота. — 2007. — № 1.
49. *Тренинг партнерских отношений / Ред. П. К. Власов* — Х.: Гуманитарный центр, 2005. — 88 с.
50. *Федорчук В. М.* Розвиток комунікативної компетентності викладача. Соціально-психологічний тренінг. — Кам'янець-Подільський, 2003. — 240 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Тренінг психології спілкування”.....	4
Зміст дисципліни “Тренінг психології спілкування”	4
Теми контрольних робіт	9
Питання для самоконтролю	10
Список літератури.....	12

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Тищенко*

МАУП
Зам. № ВКЦ-3762

Підп. до друку 04.02.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротативний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,05. Обл.-вид. арк. 0,82. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*